

Norges Veteranforbund
for Internasjonale Operasjoner

Forsvarets Høgskole
Universitetene
BI
Høgskolen Vestlandet

Vår ref
3 mai 2021/23/2021/NVIO/BT

Forskning relatert til veteraner for internasjonale operasjoner - stipendordning

Norges veteranforbund for internasjonale operasjoner (NVIO) har ca 7 000 medlemmer, med veteraner fra andre verdenskrig til de som er ute i oppdrag nå.

Regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjeneste «I tjeneste for Norge» (2011) var en oppfølging av St. Meld. nr 34 (2008-2009). Det overordnede målet med handlingsplanene var å ivareta og styrke anerkjennelse av personellet, gjennom blant annet god ivaretagelse.

Gjennom det seneste tiåret har de syv departementene som sto bak handlingsplanen arbeidet sammen for å utforme politikk og gjennomføre tiltak. Dette kom til uttrykk i Meld. St. nr 15 «Også vi når det blir krevet» (2019-2020). Dette har bidratt til en større forståelse i samfunnet for personellens innsats og behov, og til økt anerkjennelse og bedre oppfølging.

Regjeringens prioriterte områder innenfor dette politikkområdet vil være:

1. Ivaretagelse av personellens barn og familier
2. Videreutvikling av kompetanse og samhandling i det sivile hjelpeapparatet,
3. Forskning

Norge har en sammensatt og mangfoldig veteranpopulasjon. En god veteranpolitikk har som ambisjon å favne de ulike erfaringene, perspektivene og behovene som dagens veteraner opplever.

NVIO skal være en aktiv pådriver i alle forhold som gjelder norske veteraner fra internasjonale operasjoner. Dette gjelder fra utformingen av politikken nasjonalt, til gjennomføringen i den enkelte kommune. Vi skal søke å samarbeide med andre organisasjoner som har grensesnitt inn mot veteranarbeid, både alle nivå. I dette skal vi fokusere på forskning som kan bidra til dette.

NVIO skal gjennom forskningsprogrammet ivareta veteranenes og deres familiers interesser og behov lokalt, regionalt og sentralt, og gi tilbud til alle som har behov for støtte.

For å skape engasjement og deltagelse for å bli forsket på, er det en forutsetning å spre kunnskap om veteraners spesielle erfaringer og behov. På samme tid er hovedstrategien å nå flest mulig gjennom å inkorporere veteranrelaterte

www.nvio.no

Post: Postboks 1550 Sentrum, 0015 Oslo • Kontor: Bygning 60, Akershus Festning
Telefon 940 12 200 • E-post post@nvio.no • Bankgiro 5082 07 40278 • Org.nr. 971 245 433
The Norwegian Veterans Association for International Operations

problemstillinger i de allerede eksisterende kompetanseutviklingsprogrammene. Målet er større bredde i forskningen rundt veteraner.

Kunnskap blir et stadig viktigere verktøy for å nå fram og NVIO ser nødvendigheten av mer kompetanse i forhold til denne gruppen. Vi ønsker å være med i debatten og vise til egne resultater. Gjennom egen forskning kan vi bidra til å fremskaffe ny kunnskap relatert til norske forhold.

Universitet og høyskoler er viktige samfunnsinstitusjoner som utfører faglig forskning og utviklingsarbeid. Dette er viktig for oss slik at forskningen som gjøres blir troverdig og følger etiske normer. I dag ser vi mye til forskning som gjøres i Storbritannia og Kings College, men dette er ikke tilfredsstillende da Norge har andre forhold på mange områder.

NVIO har etablert et stipend hvor de som ønsker å gå nærmere inn i noen av problemstillingene vi ønsker å se nærmere på kan søke om 20 000,- hvert semester.

Håper dette kan være noe for deres institusjon.

Med vennlig hilsen

Bjørn Robert Dahl
generalsekretær

Norges Veteranforbund
for Internasjonale Operasjoner

Forskning og stipend 2021 – utdanningsmidler fra NVIO

«Mulighet til å utvikle veteransaken for fremtiden»

Utdanningsstipend forskning NVIO

NVIOs utdanningsstipend har som formål å støtte kompetanseutvikling. Stipendet vil omfatte utdanning som har relevans for NVIO og for de som ønsker å kunne fordype seg i en mastergrad eller forske på noe som er relevant forskning på veteraner. Maks utbetaling per semester er 25 000 kroner.

Hvem kan søke?

Stipendordningen gjelder de som ønsker å ta en master/forske på noe NVIO ønsker det skal forskes på.

Det kan søkes om støtte til:

- Gjennomføre masterstudiet ved universiteter og høyskoler
- Etter- og videreutdanning på ulike utdanningsnivåer som munner ut i artikkel/tilsv som gagnar veteransaken

Vedlegg som må legges ved i stipendsøknaden:

- Med dokumentasjon regnes faktura med kvitteringstrykk/oblat, utskrift fra bankkonto/nettbank og kvitteringer. Skjermbilder fra nettbank, mobilbank, vipps med forklarende tekst og bilde av kvitteringer godtas. Kopi av faktura er ikke godkjent dokumentasjon.
- Bekreftelse på studie plass/kurs plass

Bakgrunn

Regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjenesten «I tjeneste for Norge» (2011) var oppfølging av stortingsmelding nr 34 (2008-2009). Det overordnede målet med handlingsplanen var å ivareta og styrke anerkjennelse av personellet. Planen skulle bidra til anerkjennelse av innsats og god ivaretagelse. For å nå målene i handlingsplanen ble det utviklet 126 tiltak som skulle reflektere de 23 satsningsområdene i stortingsmeldingen. Tiltakene skulle blant annet redusere risiko for skader, bidra til at psykiske skader ble oppdaget tidlig og sørge for at behandlingen av disse skulle starte så raskt som mulig.

Meld. St. nr.15 «Også vi når det blir krevet»

Forsvarets helseregister er et av de sentrale helseregister i Norge. Det finnes omfattende internasjonal forskning på militært personells helse. De siste ti årene har det imidlertid også kommet relativt mye forskning på norsk personell. Dette gjør man i dag har spesifikk kunnskap om helsetilstanden til norsk personell, og man er ikke utelukkende avhengig av å støtte seg til internasjonal litteratur. Forsvarets sanitet (FSAN) har en sentral rolle i denne forskningen og har spisskompetanse innenfor områder som militær epidemiologi, militærpsykiatri, militær medisin og kirurgi samt flymedisin og dykkemedisin.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) skal bidra til å øke kunnskapen og styrke kompetansen om mennesker som har vært utsatt for vold og traumatisk stress, forebygge og redusere helsemessige og sosiale konsekvenser. Arbeidet inkluderer veteraner og deres familiers helse. NKVTS utførte en kompletterende analyse av SSBs levekårsundersøkelse (2012), med fokus på helseperspektiver. Særlig to faktorer forut for tjenestegjøring, motivasjon og forberedelse, viste seg å ha sammenheng med flere forhold ved de militære veteraners helse- og livssituasjon etter tjeneste.

Afghanistan-undersøkelsen i 2012 viste at 4,4 prosent av veteranene rapporterte om psykiske plager. UNIFIL-undersøkelsen fra 2016 viste at 12,4 prosent av veteranene hadde psykiske plager. De oftest rapporterte plagene var søvnproblemer, angst, PTSD, depresjon og alkoholavhengighet. Enkelte studier har funnet en liten, men ikke statistisk signifikant, økning i selvmord blant norske UNIFIL-veteraner. Tilsvarende studier av norske Afghanistan-veteraner har vist at disse ikke har flere selvmord enn den øvrige befolkningen. Oppsummert tyder forskningen på at det er visse faktorer som øker risikoen for utvikling av psykiske plager etter tjenestegjøring i internasjonale operasjoner.

Nyere forskning

Den senere tid er det startet eller planlagt flere forskningsprosjekter i samarbeid med sivile forskningsmiljøer. Det vil bli gjennomført en ny Afghanistan-undersøkelse som vil kartlegge de psykologiske langtidskonsekvensene hos personell som tjenestegjorde fra 2001-2019. FSAN leder kartlegging av personalets fysiske og psykiske utvikling både rett etter hjemkomst og over tid. FSAN ser på fra to, seks og åtte år etter tjenesten.

I Norge foreligger det lite kunnskap om hvilke konsekvenser det får for familien at familiemedlemmer deltar i internasjonale operasjoner. En studie fra 2015 av barn i alderen 6-17 år viser at det er en stor følelsesmessig påkjenning for barn når mor eller far reiser ut i internasjonale operasjoner. Dette vil bli forsket videre på av familie-barn forskningen hos NKVTS. Det meste av foreliggende forskning viser at personell som har tjenestegjort i utlandet er en ressurssterk gruppe, og at de fleste klarer seg godt etter tjenesten. Forskningen i dag gir liten indikasjon på arbeidsledighet eller utenforskap i arbeidslivet er et større problem for veteraner enn for den gjennomsnittlige norske befolkningen.

De aller fleste veteraner kommer styrket hjem fra tjeneste i internasjonale operasjoner. Tall fra 2019 viser at personell som har vært i internasjonale operasjoner i mindre grad mottar dagpenger og andre ytelser fra NAV enn den norske befolkningen for øvrig. Samtidig er det

veteraner som opplever å stå utenfor arbeidslivet i kortere en eller lengre perioder på grunn av fysiske eller psykiske konsekvenser av tjenesten. Dette er det også viktig å erkjenne.

Hva ønsker NVIO det blir forsket på

Helse

- unge veteraner og psykiske helse
- veteran som ressurs, økt deltagelse i samfunnet
- e-sport, utenforskap og veteraner
- veteraner og rus
- pandemien og veteraner
- selvmord blant veteraner
- veteraner, PTSD og søvnproblemer
- resiliens - følgeforskning
- veteranfamilien - følgeforskning
- nettverk og relasjoner
- posttraumatisk vekst
- veteraner som bruker smart-appen

NVIO som organisasjon

- organisasjonen, hvordan er den innad og for veteranene
- hva skal til for å rekruttere unge veteraner
- kameratstøtte
- overgangen fra forsvaret til det sivile, parallellen til Next Step Norway og toppidrett

Kommunale veteranplaner

- kommunale veteranplaner og bruken av disse
- bruken av veterankontakter
- hva er en god veterankommune

Frivillighet

- nyby.no - bruken av dette i kameratstøtte
- hva er kameratstøtte i den frivillige verden
- veteraner som ressurs – hva betyr det
- veteraner og ny teknologi, tverrsektoriell samarbeid og smarte samfunnsnyttige løsninger

Internasjonal forskning

Følgeforskning fra King's College London, Veterancenteret Danmark, veteranarbeidet i Sverige, USA, eller annen relevant internasjonal forskning.